

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av fyra byggnader på Gröna, Kongevegen 80, Skeira I på Östre totens kommun, Norge

Linderson, Hans

2020

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Linderson, H. (2020). *Dendrokronologisk analys av fyra byggnader på Gröna, Kongevegen 80, Skeira I på Östre totens kommun, Norge*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2020:52). Lund University.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

12 aug 2020

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2020:52
Hans Linderson

**DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV FYRA BYGGNADER PÅ GRØNA,
KONGEVEGEN 80, SKEIRA I PÅ ØSTRE TOTENS KOMMUN, NORGE**

Uppdragsgivare: Faktura: Per Idar Vingebakken, Torsaetervegen 250, 2848 Skeia
Kontaktperson: Trond S. Raddum, T: 99 70 80 18 | E: trond.raddum@mjosmuseet.no
Mjøsmuseet AS, Postboks 13, 2858 Kapp (Kapp Melkefabrikk) T: 91 17 05 00

Område: Skreia **Prov nr:** 76311-76324 **Antal Borrprov: 14**

Dendrokronologiskt objekt: Prov 1-5: Stabbur utan tårn etasje 1. Prov 6-10 Stabbur med tårn etasje 1 (prov 6-7 rom vest, prov 8 rom øst), etasje 2 (prov 9-10). Prov 11: stall. P12-14: hovedbygningens loft

Resultat:

Dendro nr:	Prov Nr; beskrivning Stokk nr	Träd -slag	Antal år; (1 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i prøvet	Beräknat Fällningstid Juli +2 veck V=vinterhalv-året E= efter	Kommentarer En mer vågad datering eller precisering av fällningsåret
76311	1; vegg N, 5	Gran	56	W	1741	V 1741/42	
76312	2; vegg N, 4	Gran	50;2	B	1741	V 1741/42	
76313	3; vegg V, 5	Gran	47	W	1741	V 1741/42	
76314	4; vegg S, 7	Gran	38	W	1741	V 1741/42	
76315	5; vegg V, 3	Gran	89	W	1741	V 1741/42	
76316	6; vegg N, 2	Gran	72	Ej W	1788	Efter 1788	V 1798/99
76317	7; vegg S, 2	Gran	73	B	1798	V 1798/99	
76318	8; vegg Ö, 3	Gran	96	W	1798	V 1798/99	
76319	9; vegg N, 3	Gran	112	W	1842	V 1842/43	
76320	10; vegg V, 3	Gran	82	B	1798	V 1798/99	
76321	11; vegg S, 5	Gran	100	W	1805	V 1805/06	
76322	12; delevegg6	Gran	51	W	1801	V 1801/02	
76323	13; delevegg5	Gran	155	B	1801	V 1801/02	
76324	14; takås2	Gran	82	B	1853	V 1853/54	

Resultatuppgifter inom parentes är inte helt säkra uppgifter

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Vinterhalvåret avser trädens viloperiod. För stamvirket inträffar detta vanligen i augusti. Virket kan således vara avverkat i augusti och uppfört direkt i anslutning till avverkningen. Virket kan även lagras något år. Jag har valt i denna rapport att ange nästkommande år så som man har avverkat virket på vintern och uppfört konstruktionen i anslutning till kommande sommarhalvår.

Stabbur utan tårn etasje 1, prov 1-5

Virket är avverkat **vinterhalvåret 1741/42**. Prov 1-4 dateras endast mot prov 5. Prov 5 dateras mot prov 13 dessa två har sannolikt en gemensam ståndort.

Stabbur med tårn etasje 1(prov 6-7 rom vest, prov 8 rom øst), etasje 2, prov 6-10

Undantaget prov 9 så är virket är avverkat **vinterhalvåret 1798/99**. Prov 9 är avverkad **vinterhalvåret 1842/43** och kan vara en reparation eller komplettering alternativt är prov 10 en återanvändning så att etasje 2 är uppförd omkring 1843.

Stall, prov 11

Virket är avverkat **vinterhalvåret 1805/06** och dateras endast emot prov 10 indikerande en gemensam ståndort.

Hovedbygningens loft prov 12-14

Två skilda dateringar bland de tre proverna uppkommer, **vinterhalvåret 1801/02** samt **vinterhalvåret 1853/54**. Byggnaden kan vara uppförd omkring år 1802 och en förändring av takkonstruktionen har skett omkring år 1854. Det finns alternativa tolkningar av resultatet.

Virkets, prov 12-14, proveniens avviker från det övriga virket i det att det dateras bäst mot:

AMTMANNSS-GÅRDEN STENBERG I VESTRE TOTEN KOMMUN och
GAMMELSTUGAN PÅ SØNDRE HAUG, SØNDRE LAND, OPPLAND

Det övriga virket dateras bäst emot:

FEM BYGGNADER PÅ STENBERG I VESTRE TOTENS KOMMUN

Om virkets ståndort ansluter till Grøna eller ovanstående fastigheter är oklart för mig men måhända är det känt om någon fastighet är en mer betydande skogsfastighet?

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet

Sölvegatan 12, S-223 62 Lund Tel. +46-46-2227891, Fax +46-46-2224830 e-mail: Hans.Linderson@geol.lu.se

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges $sp=0$ menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Kolumnen längst till höger uttrycker ett smalare dateringsspann för avverkningstiden. Denna uppgift har lägre säkerhet än det ”beräknade fällningsåret” men är en bedömning för det mest sannolika.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ’s arkiv och förvaltas av laboratoriet

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891